

slovenska
filharmonija

SMS 1

abonma 2021/22

Jonian Ilias
Kadesha violina

SAME
MOGOČNE
SKLADBE

SOS 2 | **Pesem ljubezni, spev radosti**

20. oktober 2021 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Michael Wendeborg dirigent

Sae Lee klavir

Cécile Lartigau Martenotovi valovi

spored **Olivier Messiaen**: Simfonija Turangalila*

Spremljevalni dogodek

SIM 2 | **Sobotna izobraževalna matineja**

s predstavitevijo in razlago Simfonije Turangalila

16. oktober 2021 ob 11.00

Dvorana Matije Tomca, Zavod sv. Stanislava

PVC 2 | **Vera v življenje**

22. oktober 2021 ob 19.30 (predkoncertni pogovor ob 18.30)

Dvorana Marjana Kozine, Slovenska filharmonija

Zbor Slovenske filharmonije

Holger Speck dirigent

Kristina Bitenc sopran

Jure Počkaj bariton

Andreja Kosmač klavir

Meta Fajdiga klavir

Špela Cvikl timpani

Pihalni in trobilni ansambel

Slovenske filharmonije

spored **Johannes Brahms**: Pogrebni spev, op. 13

Johannes Brahms, prir. **Heinrich Poss**:
Nemški rekviem, op. 45

FKK 2 | **Commedia dell'arte**

28. in 29. oktober 2021 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Masaaki Suzuki dirigent

Liesbeth Devos sopran

Kenneth Tarver tenor

Jaka Mihelač bariton

spored **Mozart** | **Stravinski**

SMS 1

abonma 2021/22

Akord na robčku

7. in 8. oktober 2021 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Aziz Šohakimov dirigent

Jonian Ilias Kadesha violina

Ana Dolžan koncertna mojstrica

SAME
MOGOČNE
SKLADBE

Nikolaj Rimski-Korsakov (1844–1908)

Španski capriccio, op. 34

Alborada
Variacije
Alborada
Prizor in ciganska pesem
Asturijski fandango

Igor Stravinski (1882–1971)

Koncert za violino v D

Toccata
Aria I
Aria II
Capriccio

Sergej Prokofjev (1891–1953)

Simfonija št. 7 v cis-molu, op. 131

Moderato
Allegretto
Andante espressivo
Vivace

Koncert snema in neposredno prenaša program ARS –
3. program Radia Slovenija.

ARS

Ob rojstvu *Španskega capriccia*, op. 34 je bil **Nikolaj Rimski-Korsakov** že uveljavljen skladatelj, ki je imel za sabo številne umetniške in poklicne krize. V mladosti glasba ni bila v središču njegovih interesov, dokončal je namreč pomorsko šolo, ob kateri je obiskoval zasebni glasbeni pouk in o glasbi razpravljal z drugimi predstavniki slavne ruske skladateljske peterke (Milij Balakirjev, César Kjuj, Aleksander Borodin, Modest Musorgski). Ti so gojili uporniško držo do klasične glasbene izobrazbe, uveljavljenih oblikovnih rešitev in romantičnega glasbenega stavka. Prizadevali so si za t. i. nacionalni glasbeni slog, ki je potiskal pristno rusko (ljudsko) glasbo v središče glasbene tvarine. Toda Rimski-Korsakov je leta 1871 dobil mesto profesorja na Sanktpeterburškem konservatoriju, kar ga je prisililo v resen študij teorije glasbe. Kmalu se je tudi poročil z visoko izobraženo glasbenico Nadeždo Purgold, ki ga je prav tako spodbujala k širjenju glasbenega znanja. Rimski-Korsakov je čedalje bolj izgubljal zanimanje za vojaško-mornariške obveznosti ter odkrival njemu dotlej neznani svet dirigiranja, kontrapunkta in harmonskih pravil, kar ga je oddaljilo od prepričanj peterke. Razpet med »zahodnimi« glasbenimi oblikami in iskanjem »ruske duše« v glasbeni umetnosti, je padel v skladateljsko krizo. Toda na pobudo impresarija Mitrofana Beljajeva je začel pisati za cikel Ruskih simfoničnih koncertov, ki jim je tudi dirigiral. Prav za ta cikel so leta 1887 nastala dela, kot so *Šeherezada*, *Ruska velikonočna uvertura* in ***Španski capriccio***. Slednji je bil zasnovan, kot napotuje samo ime, za solo violino in orkester, toda v procesu pisanja je to idejno zasnovo zamenjala želja po delu za orkester. Rimski-Korsakov, sicer mojster orkestracije, je iz simfoničnega korpusa izvabil nepričakovane barvno-zvočne preplete, pri

Nikolaj Rimski-Korsakov, 1897

čemer so skoraj vsi inštrumenti dobili svoj solistični trenutek. Skladatelj je negiral tezo, da je skladba višek orkestracijskega postopka, doživljal jo je kot uspešno orkestrsko delo. Vsekakor pa mu je uspelo združiti vsa svoja glasbena zanimanja: ljudske (sicer španske) melodije z »zahodnjaškim« glasbenim stavkom – ki je v obliki capriccia najbolj osvobojen oblikovnih pravil – in »rusko« orkestrsko barvitostjo. Nenazadnje je praizvedbi tudi dirigiral. Navdih za delo naj bi sprožila pesmarica španskih ljudskih pesmi, ki jih je zbral José Inzenga y Castellanos.

Španski capriccio je orkestrska suita, ki jo uvede *Alborada* oziroma jutranja serenada. Ta se v drugi tonaliteti in različni orkestracijski preobleki ponovno pojavi po drugem variacijskem stavku, ki temelji na štirikratni permutaciji melodije romske ljudske glasbe. Slednja je navdihnila tudi četrti stavek. Sklepni peti stavek pa črpa iz znanega španskega plesa fandango, za katerega sta značilni uporaba kastanjet in igra s poudarki na nepričakovanih mestih. Delo sklence še enkrat ponovljena *Alborada*.

Zasebni učenec Rimskega - Korsakovega **Igor Stravinski** se je v drugi ustvarjalni fazi odmaknil od močnega pridiha ljudske dediščine, ki ga najdemo v znanih baletih prvega skladateljevega obdobja (*Ognjeni ptič*, *Petruška*, *Pomladno obredje*). Nov navdih je dobil ob baročnih in klasicističnih glasbenih oblikah; posledica je bila večja melodioznost in prosojnejši glasbeni stavek, ki spominja na glasbo starejših obdobj, toda prinaša nove kompozicijske postopke. Še vedno ostajajo zanj značilni bitonalnost in politonalnost z dokaj jasno zasidranim tonalnim središčem, nefunkcijska harmonija, svobodno nizanje akordov in komorna zvočnost simfoničnega orkestra. Oddaljuje se od »čustvenosti« glasbenega jezika, išče »objektivnost« v glasbi in enostavnejši izraz ter postavlja za umetniški cilj samo formo. Vendar Stravinski je v svojem neoklasicističnem obdobju prav tako obdržal značilno ritmično in metrično pestrost, kar se kaže tudi v **Koncertu za violino in orkester v D** (1931). Delo je nastalo na predlog založnikov in mecenov za mladega ameriškega violinista poljskega rodu Samuela Dushkina. Stravinski je bil ob predlogu neobičajno skeptičen, saj ni dovolj podrobno poznal tehničnih

Igor Stravinski, okoli leta 1930

zmožnosti violine. S pomočjo nasvetov solista Dushkina in skladateljskega kolega Paula Hindemitha se je vendarle opogumil in skladbo tudi napisal. Na enem izmed informativnih srečanj z Dushkinom je na robec napisal akord d–e–a čez tri oktave in spraševal po možnostih izvedbe. Violinist je samozavestno odgovoril, da akorda ni možno zaigrati po skladateljevi želji, toda ob prihodu domov je predlagani material poskusil in se navdušil nad njegovo zvočnostjo. Prav ta akord motivično povezuje in uvaja vsakega izmed štirih stavkov z baročnimi imeni. Kot je napovedal Hindemith, je Stravinski, neobremenjen s pretiranim poznavanjem violinske tehnike, napisal tehnično zahtevno, toda ne prazno virtuosno koncertantno delo, ki solistično

glasbilo velikokrat obravnava kot le enega izmed orkestrskih inštrumentov; violino solo tako pogosto slišimo v dialogu z drugimi inštrumenti, kot spremljavo orkestrskemu partu ali kot del manjšega komornega sestava znotraj širšega orkestrskega zvočnega tkanja.

Za razliko od svojega učitelja Rimskega - Korsakova in kolega Stravinskega je bil **Sergej Prokofjev** od malih nog glasbena zvezda. Pri trinajstih se je vpisal na Sanktpeterburški konservatorij, sošolcem štel in pel njihove napake ter na splošno slovel kot *enfant terrible* pri svojih pianističnih interpretacijah in najstniških nekonvencionalnih, izrazito disonantnih skladbah. Tako kot Stravinskega je tudi Prokofjeva impresarij Sergej Djagilev privabil v Pariz, kjer je z deli za Ruski balet hitro postal mednarodno uveljavljen. Vendar Prokofjev ni želel ostati v tujini, in se je leta 1932 vrnil v Sovjetsko zvezo, ne vedoč, da Stalin ni in ne bo gledal na glasbeno avantgardo z odobravajočim nasmehom. Po štirinajstih letih odsotnosti se je Prokofjev moral soočiti z jasnimi državnimi estetskimi navodili, ki so zahtevala socrealistično umetnino, razumljivo in dostopno širšim množicam. Včasih mu je postavljene standarde uspelo zadovoljiti, večinoma pa ne, zato je skladatelj prav kmalu zapadel v hude finančne težave. Leto pred smrtjo je meril na Stalinovo nagrado za umetnost, ki bi rešila njegov dolg in mu povrnila skladateljski ugled. Napisal je **Simfonijo št. 7 v cis-molu, op. 131** za otroški program državnega radia, zato včasih delo nosi tudi ime *Otroška simfonija*. Čeprav je glasbeni stavek Prokofjeva neoklasicistični, je v svojem zadnjem delu želel še mnogo preprostejši, prosojen glasbeni jezik. *Simfonija št. 7* je tudi v tem oziru lahko dojeta kot »otroška«.

Sergej Prokofjev z drugo ženo Miro Mendelson Prokofjev, Moskva, 1946

kajti na zelo neposreden način podaja vse elemente njegove glasbene govorice. Skozi celo simfonijo lahko prisluškujemo tudi podtalnemu ironičnemu, grotesknemu prizvoku, ki je tako značilen za Prokofjeva. Združuje otroško igrivost s tragičnim, kapricioznost z melanholijo. Instrumentacija in harmonije so bogate, a hkrati čiste, jasne.

Prvi stavek v sonatni obliki predstavi široko lirično melodijo, ki ji nasprotuje igriva druga tema. Sledi plesni stavek, valček, ki vseeno ponuja pester nabor ritmičnih motivov in nepričakovanih metričnih sprememb. Tretji stavek opravlja vlogo počasnega stavka, ki temelji na

variacijah dveh tem. Zaključni stavek pa ne prinaša srečnega konca, temveč ga sklone melanholična prva tema prvega stavka. Uradna različica simfonije ima še bolj »veselo« kadenco – prinesla naj bi Stalinovo nagrado –, toda niti srečni konec ni zagotovil finančnega in statusnega uspeha. Prokofjev je umrl na isti dan kot Stalin, eno leto po praizvedbi *Sedme simfonije*, ko se je skladatelj zadnjič pojavil v javnosti. Štiri leta kasneje je delo dobilo nagrado – Leninovo. Od praizvedbe dalje se ga skoraj nikoli več ni slišalo z dodano kadenco, temveč s skladatelju ljubšim tragičnim zaključkom.

Ivana Maričić

Foto: Mischa Blank

Aziz Šohakimov

Mladi uzbekistanski dirigent **Aziz Šohakimov** je leta 2009 komaj 21-leten osvojil drugo nagrado na Mednarodnem dirigentskem tekmovanju Gustava Mahlerja v Bambergu. Ta uspeh mu je odprl vrata v številne evropske (Saška državna kapela iz Dresdna, Nemški simfonični orkester iz Berlina, Londonski filharmonični orkester, Simfonični orkester Jugozahodnega nemškega radia iz Stuttgarta, Bremenska filharmonija, Filharmonični orkester Francoskega radia ...) in ameriške (oregonski, houstonski in pacifiški simfoniki) orkestre, seznam sodelovanj pa je dopolnil tudi z Orkestrom Slovenske filharmonije.

Po študiju violine, viole in orkestralnega dirigiranja pri Vladimirju Neymerju na Uzbekistanskem državnem konservatoriju v Taškentu je z Uzbekistanskim nacionalnim simfoničnim orkestrom pri zgolj 13 letih debitiral z Beethovnov *Peto simfonijo* in Lisztovim *Prvim klavirskim koncertom*. Kmalu je postal asistent dirigenta (2001) in nato glavni dirigent omenjenega orkestra (2006). Med največje uspehe njegove kariere sodi prva nagrada na prestižnem tekmovanju za mlade dirigente na Salzburškem festivalu leta 2016. Leta 2017 je na festivalu nastopil z Radijskim simfoničnim orkestrom z Dunaja (RSO Wien), leta 2019 pa je dirigiral tudi na otvoritveni slovesnosti.

Od leta 2015 do letos je deloval kot šef dirigent Nemške opere na Renu. Pod njegovo taktirko so v omenjenem opernem gledališču zazvene le opere Verdija (*Aida*, *Rigoletto*, *Ples v maskah*), Wagnerja (*Večni mornar*), Offenbacha (*Hoffmannove pripovedke*), Puccinija (*Tosca*, *Turandot*), Straussa (*Saloma*) itd.

Od leta 2017 deluje kot umetniški vodja in šef dirigent Tekfenskega filharmoničnega orkestra. Z letošnjo sezono je prevzel mesto glasbenega vodje Filharmoničnega orkestra iz Strasbourga.

V prihodnje bo nastopil še z Dunajskimi simfoniki, Francoskim nacionalnim orkestrom, Orkestrom romanske Švice, Belgijskim nacionalnim orkestrom, Varšavsko in Seulsko filharmonijo ...

Foto: Kaupo Kikkas

Jonian Ilias Kadesha

Violinist albansko-grških korenin **Jonian Ilias Kadesha** je rojen v Atenah. Študiral je pri Antje Weithaas, Salvatoreju Accardu, Grigoriju Žislinu in Ulfu Wallinu, magistriral pa je leta 2020 na Akademiji Kronberg. Na področju komornega muziciranja se je izpopolnjeval pri Hattu Beyerlu, Ferencu Radosu, Stevenu Isserlisu, Ivryju Gitlisu, Leonidasu Kavakosu in Eberhardu Feltzu. Je dobitnik nagrad na Mednarodnem violinskem tekmovanju Leopolda Mozarta (2013), Nemškem glasbenem tekmovanju (2015) in Mednarodnem tekmovanju za godala festivala Windsor (2017).

Kot solist je do zdaj nastopil s Komornim orkestrom Evrope pod vodstvom sira Andrása Schiffa, Novim ruskim državnim simfoničnim orkestrom pod vodstvom Jurija Bašmeta, Kraljevim filharmoničnim orkestrom iz Londona, Škotskim komornim orkestrom, Münchenskim radijskim orkestrom, Filharmoničnim orkestrom iz Lübecka itd.

Gostoval je na številnih odrih, med njimi v dvoranah Wigmore v Londonu, Molière v Lyonu, Garnier v Monte Carlu in v Louvru. V Koncertni hiši Berlin je debitiral kot solist in umetniški vodja Komornega ansambla Caerus.

Kadesha je predan komorni glasbenik. Je soustanovitelj nagrajenega Tria Gaspard, umetniški vodja Komornega ansambla Caerus in član Kvarteta Kelemen. Sodeloval je s priznanimi glasbeniki, kot so Martha Argerich, Steven Isserlis, Patricia Kopatchinskaja, Nicolas Altstaedt, Antje Weithaas, Dénes Várjon, Thomas Demenga, Gábor Takács-Nagy, Ilya Gringolts in Pekka Kuusisto.

V letošnjem letu je podpisal pogodbo z založbo Linn Records, pri kateri načrtuje izdajo samostojnega albuma. Za Cavi Music je s pianistom Nicholasom Rimmerjem posnel dela Enescuja, Ravela in Skalkottasa, v sodelovanju z Nemškim radiem in violončelistom Vashtijem Hunterjem pa tonski posnetek skladb za violino in violončelo Honeggerja, Skalkottasa, Xenakisa in Kodályja.

Jonian Ilias Kadesha igra na violino priznanega italijanskega izdelovalca Giovannija Battiste Guadagninija iz leta 1749.

Olivier Messiaen, foto: Getty Images

www.filharmonija.si

PRVIČ
V LJUBLJANI!

SOS 2 | **Olivier Messiaen** Simfonija Turangalîla

20. oktober 2021 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Michael Wendeborg dirigent

Sae Lee klavir

Cécile Lartigau

Martenotovi valovi

Nakup vstopnic:

Cankarjev dom

Informacijsko središče

T +386 1 24 17 299 / 300

F +386 1 24 17 322

E vstopnice@cd-cc.si, tickets@cd-cc.si

W www.cd-cc.si

Sobota, 16. oktober 2021
ob 11.00

Zavod sv. Stanislava

SIM 2 – Sobotna izobraževalna
matineja s predstavitevijo in
razlago *Simfonije Turangalîla*

SODOBNE
ORKESTRSKE
SKLADBE

slovenska
filharmonija

Družinski abonma

2021/22

DRUŽINSKI 2

(Filharmonična spletna učilnica)

6. november 2021 ob 11.00

... o filharmoničnem Haydnu

Orkester Slovenske filharmonije

Hossein Pishkar dirigent

Tatjana Kaučič klavir

Rok Ferenčak tenor

Pavle Rakar povezovalc

Spored:

Johann Sebastian Bach, prir. **Alessandro Marcello**:

Adagio v G-duru, BWV 968

Joseph Haydn/Roman Hoffstetter: Serenada v F-duru iz *Godalnega kvarteta*, op. 3, št. 5, Hob. III:17

Joseph Haydn: Allegro moderato iz *Godalnega kvarteta*, op. 64, št. 5 v D-duru, Hob. III:63, »Škrjančkovega«

Joseph Haydn: Življenje je sen, Hob. XXVI:21

Joseph Haydn: Menuet in Finale iz *Simfonije* št. 102 v B-duru, Hob. I:102

Nakup vstopnic:

blagajna Slovenske filharmonije

Kongresni trg 10, 1000 Ljubljana

vsak delavnik med 11. in 13. ter med 15. in 17. uro

Cena: **8 EUR**

T +386 1 24 10 800

E info@filharmonija.si

W www.filharmonija.si

Slovenska filharmonija – Academia philharmonicorum

@slofilharmonija

Če želite prejemati redna e-obvestila o programu
Slovenske filharmonije, sporočite svoj e-naslov na
info@filharmonija.si.

Koncertni list Slovenske filharmonije

Same mogočne skladbe – SMS 1

Izdala: Slovenska filharmonija

Direktor in umetniški vodja OSF: Matej Šarc

Umetniški vodja ZSF: Gregor Klančič

Avtorica spremne besede: Ivana Maričič

Jezikovni pregled: Ana Kodelja

Oblikovanje: Sliced

Prelom: Vlado Trifkovič

Tisk: Birografika Bori, Ljubljana

Naklada: 600 izvodov

Ljubljana, oktober 2021

Redakcija koncertnega lista je bila končana
4. oktobra 2021.

ISSN 2350-5117

V sodelovanju s programom ARS – 3. programom Radia Slovenija.

Medijski pokrovitelj:

Slovenska filharmonija
Orkester Slovenske filharmonije
Zbor Slovenske filharmonije

Kongresni trg 10
1000 Ljubljana
T +386 1 2410 800
F +386 1 2410 900
E info@filharmonija.si
www.filharmonija.si

Ustanoviteljica Slovenske filharmonije je Vlada Republike Slovenije.
Dejavnost Slovenske filharmonije financira Ministrstvo za kulturo.